

УДК 821.133.1.09'18'

ЗІНАЇДА ТАРАН

(Полтава)

ДИНАМІКА ОБРАЗУ ЖІНКИ У ТВОРЧОСТІ ЕДМОНА І ЖУЛЯ ГОНКУРІВ

Ключові слова: Едмон і Жюль Гонкури, роман, реалізм, натуралізм, імпресіонізм, образ жінки, стиль.

Твори французьких письменників Едмона і Жуля Гонкурів здобули світове визнання й перекладені різними національними мовами. В Україні вони стали відомими лише за російськими перекладами Е. Л. Лінецької («Жерміні Ласерте»), Д. Г. Лівшиц («Актриса Фостен»), Є. А. Гунста («Брати Земганно») та О. Н. Тетеревнікової («Уривки зі «Щоденника»). Значний інтерес до творчості Е. і Ж. Гонкурів виявляли Леся Українка та Іван Франко, але, на жаль, жодного гонкурівського твору українською мовою до сьогодні так і не було перекладено. У сучасному літературознавстві Гонкури вважаються забутими письменниками ХІХ ст., лише у Франції щороку згадують митців, присуджуючи Гонкурівську премію авторові найкращого прозового твору, написаного французькою мовою. Хоча творчість Е. і Ж. Гонкурів знайшла місце в літературознавчих довідниках, однак ґрунтовних досліджень, присвячених аналізу їхніх романів, украй мало. Важливим кроком у розвитку українського гонкурознавства стала кандидатська дисертація О. О. Пономарьової «Естетика і художня система творчості братів де Гонкурів» (Київ, 1994) [3] та окремі дослідження О. М. Ніколенко, Н. Я. Яцків, Н. П. Науменко, Г. П. Гавришевої.

У зв'язку з цим актуальність статті зумовлена потребою ширшого введення в український науковий дискурс романної спадщини Е. і Ж. Гонкурів, яка відіграла важливу роль у літературному процесі. Мета статті – розглянути динаміку образу жінки у творчості Е. і Ж. Гонкурів.

Світову славу Е. і Ж. Гонкурам принесли не лише їхні історичні праці та живопис, але насамперед «жіночі» романи – романи про жінок. Загалом нелегкій жіночій долі були присвячені майже всі твори братів Е. і Ж. Гонкурів, починаючи з історичних творів «*Sophie Arnould*» («Софія Арнольд», 1857), «*Portraits intimes du XVIIIe siècle*» («Інтимні портрети XVIII століття», 1858), «*Histoire de Marie-Antoinette*» («Історія Марії-Антуанети», 1858), «*Les Maîtresses de Louis XV*» («Наставниці Луї XV», 1860), «*La Femme au XVIIIe siècle*» («Жінка XVIII століття», 1862), «*Les actrices au XVIIIe siècle*» («Актриса XVIII століття», 1893) і закінчуючи романами «*En 18...*» («У 18... році», 1851), «*Soeur Philomène*» («Сестра Філомена», 1861), «*Rénée Mauperin*» («Рене Мопрен», 1864) «*Germinie Lacerteux*» («Жерміні Ласерте», 1864), «*Manette Salomon*» («Манетт Саломон», 1867), «*Madame Gervaisais*» («Мадам Жервезе», 1869), «*La fille Elisa*» («Дівка Еліза», 1875), «*La Faustine*» («Актриса Фостен», 1882), «*Chérie*» («Шері», 1884) та ін. Як бачимо, у заголовки більшості творів винесено імена головних героїнь.

У цих творах поєдналися реалістичні й натуралістичні принципи художнього відображення дійсності. З традиціями реалізму пов'язаний інтерес Е. і Ж. Гонкурів до зображення життя «соціальних низів», змалювання духовного світу жінки з бідних верств суспільства, детальний опис середовища й трагедії її існування. Проте, проголосивши настанову на «документально точне відтворення життя» у своїх романах, брати Е. і Ж. Гонкури нерідко застосовували ракурс безпристрасного, пасивного спостереження, зумовленого прагненням якомога точніше відтворити факти, що є проявом натуралістичної поетики. Лише у творі «Шері» Едмон де Гонкур, знайомлячи читачів із життям шляхетної онуки Маршала, показує цілком відкриті прояви почуттів до героїні й навіть готовність захистити її від можливих нападів. Порівнюючи Шері з так званим *article de Paris*, автор заздалегідь протестує проти можливих висновків із цього порівняння, наголошуючи: «Хіба жінка тільки тоді заслуговує бути коханою... коли вона втілює в собі чоловічі риси (*une intelligence hommasse*)? Ні, жінка нас більше приваблює жіночими якостями розуму, дотепним веселим жартом, грайливою іронією, більш витонченою (але не глибокою) спостережливістю, замріяністю, сприйманням зовнішніх вражень, гарними словами, непередбаченим, оригінальним проявом антипатії чи ентузіазму – одним словом, таким виявленням думок, у яких відчувається грація, чарівність (привабливість), навіть нервовість жіночої натури» [1, с. 297].

Перші роки життя героїні роману «Шері» зображуються з теплою іронією і любов'ю. Автор порівнює дівчинку та її подруг з «молодим квітником», милуючись їхньою красою та вишуканістю у вбранні маленьких «світських дам». Усі дівчатка були одягнені за останньою модою: вони були в коротких спідничках, підбитих кількома пишними воланами, в декольтованих корсажах, голівки прикрашали розпущені коси й навіть локони: «... *les jeunes convives de la petite-fille du maréchal, en leurs jupes courtes, ballonnées par deux ou trois jupons à baguettes très empesés, en leurs corsage décolletés sur lesquels court une*

gimpe transparente, et avec leurs cheveux séparés en deux nattes disposées en couronne ou formant deux petits tortillons de l'oreille...» [8, с. 3]. Шері вражала всіх своїм розумом, вихованістю, ідеальними манерами, також релігійними переконаннями. Щира, сліпа віра пробудила в серці дівчинки безмежну любов і ніжність. Вона намагалася бути духовно чистою, але згодом егоїзм її міцнішає, заважаючи стати «перлиною» суспільства. Душа Шері прагнула віри, як джерела, яке зцілить її вади. Проте тяжко діставалися їй успіхи внутрішньої боротьби, адже ані її сили, ані енергія волі, ані зосередження уваги не були підготовлені для постійної внутрішньої роботи над собою. У глибині душі Шері жило «холодне егоїстичне створіння, яке ніколи не здатне віддатися чому-небудь або кому-небудь. Для неї вище за все було її особисте Я, яке заважало їй стати „Скінією Спасителя світу”» / «...*et ne donnant pas son coeur tout entier à Dieu lors de son réveil, – en un mot mal disposés pour devenir „Le tabernacle du Sauveur du Monde”*» [8, с. 83]. Доросла Шері змінюється, таємні й щирі молитви вже не цікавлять панянку, і вона із захопленням поринає у світ розваг, моди й маньєризму. З часом усі подружки по світських банкетах поодружувалися, але гордовита Шері так і залишається самотньою під опікою постарілого і зубожілого экс-міністра Маршала Годанкура. Самотність і відсутність творчої реалізації обдарованої жіночої натури згодом призводять героїню до нервових розладів.

Е. Гонкур залишається вірним естетичним принципам, виробленим у період спільної діяльності з братом, і навіть у романі про жінку з аристократичного середовища показує трагедію молодої особи, котра внаслідок сімейних обставин та власного егоїзму не змогла реалізувати себе у житті, так і не дочекавшись ані першого кохання, ані шлюбу, ані родинного щастя. Героїня помирає від важкої хвороби, а її здібності й таланти так і залишилися без подальшого розвитку. Шері порівнюється автором із квіткою, що пишно цвіла, проте не дала плодів.

Едмон Гонкур назвав свій роман біографічним дослідженням долі дівчинки, життя якої проходить серед еліти, влади, розкошів. «Цей роман («*Chérie*») був створений з окремих досліджень, що ввійшли до складу історичної книги, і я думаю, що маю право стверджувати, що є мало книг про жінку, про її жіноче інтимне життя із самого її дитинства і до двадцяти років, мало книг, написаних з такими ж розмовами, відвертістю, сповідями жінок... Я працював, щоб створити шляхетну реальність, я не наважився зробити мою дівчинку нелюдяною особою, холодним, абстрактним, неправдиво-ідеальним створінням романів минулого й сьогодення» / «*Ce roman de «CHÉRIE» a été écrit avec les recherches qu'on met à la composition d'un livre d'histoire, et je crois pouvoir avancer qu'il est peu de livres sur la femme, sur l'intime féminilité de son être depuis l'enfance jusqu'à ses vingt ans, peu de livres fabriqués avec autant de causeries, de confidences, de confessions féminines... j'ai travaillé à créer de la réalité élégante; je n'ai pu me résoudre à faire de ma jeune fille l'individu non humain, la créature insexuelle, abstraite, mensongèrement idéale des romans chic d'hier et aujourd'hui*» [8, с. 11]. Отже, автор поставив за мету відобразити в романі не щасливе сімейне життя, не ідеальну дівчинку чи подружнє кохання, а жорстоку реальність жіночої долі, незважаючи на соціальний стан.

Тема жіноцтва простежується й у інших творах Гонкурів. Яскраві портрети жінок змальовані в романі «Брати Земганно», який тісно пов'язаний із життям і творчою єдністю Едмона і Жуля Гонкурів. Цей твір Едмон Гонкур дописував уже після смерті молодшого брата. Особливу увагу автор приділяє образу молодої вродливої циганки Степаниди, котру продали п'ятдесятирічному італійцю (директорові циркової трупи) Томазо Бескапе за умови законного шлюбу. Народивши двох синів Джанні й Нелло, без кохання і з постійною ностальгією за батьківщиною й рідним табором, вона лише тілом жила серед європейців. Автор захоплюється її дикою красою, спокусливим овалом обличчя, що нагадувало індійську мініатюру, очима, що блищали темним фосфорним сяйвом, засмаглим кольором обличчя з ледь помітним рум'янцем і дивною посмішкою, яка іноді з'являлася на її суворому обличчі. Підкреслюючи неповторну індивідуальність Стеші (Etiennette), Гонкур зображує її як дивну особу з притаманною їй безтурботністю і байдужістю до добробуту, з уродженим нерозумінням добра і зла, з притупленим сприйняттям довколишнього світу, що характерне лише для східних народів, жінкою, яка ніби не отямилася від сну й не упевнена в тім, що живе в реальному світі: «...*la bizarre femelle, avec son insouciance de la bonne ou de la mauvaise fortune, avec sa naturelle incompréhension du bien et du mal, avec son incomplète mémoire des événements et avec encore la perception obtuse des chose environantes, particulière à certains peuples de l'Extrême-Orient, semblait une femme mal éveillée d'un songe et vivant sur la terre sans être tout à fait certaine de l'existence de sa personne en un monde bien réel*» [3, с. 216].

Загадковий образ дикунки Степаниди в романі протиставлений не менш загадковому образу злочинниці – міс Томпкінс. Багата американка й циркачка палко закохалася в Джанні, але, не дочекавшись взаємної симпатії й зустрівши лише зухвалу насмішку з його боку, вона жорстоко помстилася молодому акробатові. Химерність образу міс Томпкінс пояснюється її багатством, егоїзмом, прагненням нових пригод і вишуканих насолод. Проте у створенні цього негативного образу жінки можна простежити імпресіоністичні й натуралістичні вподобання автора, який захоплюється описом тілесної привабливості героїні: «У Томпкінс – чудове тіло! Вона висока, струнка, з граціозними формами – видовженими й повними, у неї туга еластична шкіра, високі, невеликі й міцні, як у дівчини, груди, округлі руки, з порухом яких на плечах і лопатках з'являються грайливі ямки, руки дещо завеликі, але з гарними пальцями, ніби гілки Дафн, що перетворилися на лавр. У цьому здоровому тілі шалено вирувала кров і кипіло невгамовне життя... В її сірих очах зі сталевим відтінком мерехтіли жостокі вогники, подібні на очі розлюченої левиці, що надавало їй схожості з хижою твариною» / «*La Tompkins avait un admirable corps! Une grandeur sovelte, des formes élancées, des longueurs plaines, une chair serrée et résistante, une petit gorge dru de fillette attachée très haut, des bras ronds dont le jeu creusait aux omoplates des fossettes qui riait à ses épaules, des mains et des pieds un peu grandes, mais qui se terminaient avec les jolies arborescences des statues de Daphné changées en lauriers. Et il y avait dans ce corps un impétueux cours du sang, l'allée et la venue d'une chaude... des yeux gris qui avaient des lueurs d'acier, des clartés cruelles sous la transparence du teint, des lueurs pareilles*

à celles qui courent sur la face des lionnes en colère, donnaient une physionomie fauve, animable» [3, с. 308].

Відомий роман «*Germinie Lacerteux*» Е. і Ж. Гонкурів також певною мірою пов'язаний із біографією письменників. Прототипом Жерміні стала служниця Гонкурів – Роза Маленгре (Rose Malingre), яка померла від туберкульозу в серпні 1862 р., коли їй виповнилося лише 42 роки. Брати були вражені подвійним життям Рози, про яке вони дізналися лише після її смерті. Вона здавалася відданою й делікатною, сповненою поваги до господарів жінкою, а виявилось, що Роза була зовсім не тією жінкою, за яку її сприймало оточення. Насправді служниця часто пиячила, крада речі й гроші, любила «потаємне розбещене нічне життя, сповнене нищих інстинктів і непомірності у стосунках із чоловіками» / «...elle buvait, volait, menait une vie secrète d'orgies nocturnes, de découchages, de fureurs utérines...» [13].

Автори здійснили детальний аналіз моральної та фізичної деградації героїні, що призвела її до загибелі. У біографії Рози було змінено лише те, що вона була служницею доброї жінки похилого віку – пані Варандейль (Madame Barandeuil). Твір «*Germinie Lacerteux*» вважається одним із найкращих у європейській прозі досліджень емоційної жіночої натури простої дівчини, яку тогочасне суспільство перетворює на повію з тяжкими патологічними відхиленнями.

У романі «*Manette Salomon*» ідеться про художників та мистецтво, яким так захоплювалися брати. Головна героїня Манетта Саломон, владна й егоїстична натурниця-єврейка, закохує в себе Коріоліса. Одружившись на звабниці, молодий художник утрачає себе як особистість, його талант згасає, і він живе відтепер ницим, суто фізичним життям. Брати Гонкури показали, що сімейне життя художника перетворилося на тягар відповідальності й міщанського побуту.

У романі «*Soeur Philomène*» Е. і Ж. Гонкури зображують роздвоєння внутрішнього світу жінки – черниці Філомени, для якої релігія є великою силою і найбільшою в її житті любов'ю. Водночас героїня тяжко переживає втрату закоханого в неї Барньє, а її серце прагне людських почуттів.

Головною героїнею роману «*Rénée Mauperin*» стала набожна й цнотлива дівчина Рене, яка «розгадала загадку життя». Її внутрішні природні прагнення долають ті настанови, які вона отримала у вихованні. Вона пристрасна, артистична натура, але, втративши брата, тяжко захворіла і згодом померла. Рене Мопрен зображена як непересічна постать із незвичайною поведінкою та чистою, благородною душею.

Долю нещасливої жінки Жервезе брати Е. і Ж. Гонкури зробили предметом дослідження у творі «*Madame Gervaisais*». Героїня їде до Риму разом із сином П'єром-Шарлем, відпочиває там, лікується, вивчає стародавні пам'ятки й під впливом давнини проймається релігійним екстазом. Жінка приймає постриг, поступово втрачає в собі жіночність, забуває про те, що вона є матір'ю, починає жити у бруді, самоприниженні, цілком віддавшись релігії. Хвороба Жервезе прогресує, вона помирає від сухот, отримуючи благословіння Папи у Ватикані. За допомогою образу Жервезе автори розкрили абсурд самозречення й релігійного фанатизму. Це одна з найбільш нещасних героїнь Е. і Ж. Гонкурів.

У пізньому романі «*La Faustin*» Едмон Гонкур створив «монографію душі» актриси театру, яка втратила межу між сценою та життям. У фатальні хвилини, коли в тяжких муках помирає чоловік Фостен, жінка залишається холодною й бездушною актрисою, повторюючи перед зеркалом, ніби готуючись до вистави, почуті чужі слова.

Роман «*La fille Elisa*» – достовірний життєпис жінки-повії. Спираючись на поетику натуралізму, Е. Гонкур використовує розмовну лексику для зображення життя Елізи, котра, скоївши злочин, потрапляє до в'язниці. В образі повії Елізи автор побачив жінку, у якій весь бруд її професії не знищив прагнення до ніжності й до справжнього, чистого кохання. Трагедія цієї жіночої долі полягає в тім, що саме прагнення до чистоти стало причиною її загибелі. Не стерпівши бруталного обходження коханого, вона, внаслідок рвучкості й нервозності, убиває того, кого палко любила. Е. Гонкур майстерно змальовує психічні стани повії та її поступову деградацію під впливом суворих умов на волі та у в'язниці аж до останнього подиху.

Історичне зібрання біографій жінок здійснене у творі «*La Femme au XVIIIe siècle*», який критики часів Е. і Ж. Гонкурів уважали не дуже вдалим, та все ж таки він є цінною енциклопедією жіночого життя, починаючи від народження, виховання, шлюбу й закінчуючи віковими змінами в старості. Автори зазначають, що «коли у XVIII столітті народжувалася жінка, то її поява на світ не супроводжувалася сімейними радіощами. Сімейне вогнище не робиться для неї святковим. Її народження сповнює серця батьків не захопленням, а розчаруванням. Це не та бажана дитина, про яку мріють батьки й матері в цьому суспільстві, яке керується світськими законами; це не спадкоємець, призначений для продовження роду, для підтримки імені й гідності роду, це лише дівчинка, у якої лише майбутнє жінки. І перед її колискою батько залишається холодним, а мати страждає як королева, чекаючи дофіна...» / «*Quand au dix-huitième siècle la femme naît, elle n'est pas reçue dans la vie par la joie d'une famille. Le foyer n'est pas en fête à sa venue; sa naissance ne donne point au cœur des parents l'ivresse d'un triomphe: elle est une bénédiction qu'ils acceptent comme une déception. Ce n'est point l'enfant désiré par l'orgueil, appelé par les espérances des pères et des mères dans cette société gouvernée par des lois saliques; ce n'est point l'héritier prédestiné à toutes les continuations et à toutes les survivances du nom, des charges, de la fortune d'une maison: le nouveau-né n'est rien qu'une fille, et devant ce berceau où il n'y a que l'avenir d'une femme, le père reste froid, la mère souffre comme une Reine qui attendait un Dauphin*» [9, с. 3].

Провідною темою твору є безправність жінки в аристократичному середовищі. Її, як правило, зовсім юною віддають до монастиря із суворими правилами, а в чотирнадцятирічному віці забирають, щоб вигідно видати заміж за підстаркуватого чоловіка. Е. і Ж. Гонкури в цьому творі намагаються розгадати причини формування типової жіночої поведінки: фальшу, брехливості, манірності, театральності жінки з вищого товариства та грубості й розбещеності жінки із нижчих верств суспільства.

Отже, система жіночих образів у творчості Е. і Ж. Гонкурів ґрунтується на соціально-естетичній концепції авторів, котрі прагнули відобразити трагічну й безправну долю жінки у французькому суспільстві XIX століття. Письменники спиралися на принципи реалістичного, натуралістичного й

імпресіоністичного зображення з метою всебічного розкриття соціальних умов та впливу середовища на життя жінок із різних верств суспільства, а також на їхню особистість, психологію, емоції, почуття, прагнення. Гонкурівські героїні втілюють тип жінки, якій так і не вдалося досягти гармонії між особистим жіночим щастям і суспільними обов'язками. Незважаючи на різницю в соціальному статусі, образи жінок у творах Е. і Ж. Гонкурів мають чимало спільного. Усіх їх об'єднує трагічна доля й життєва приреченість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арсеньев К. К. Французские романы в 1884 году / К. К. Арсеньев // Вестник Европы. – 1884. – Т. 6. – С. 293–315.
2. Гонкур Э. и Гонкур Ж. Жермини Ласерте. Братья Земганно. Актриса Фостен / Э. и Ж. Гонкур. – М. : Худож. лит., 1972. – 592 с.
3. Пономарьова О. О. Эстетика і художня система творчості братів де Гонкурів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.04 «Література зарубіжних країн» / О. О. Пономарьова. – К., 1994. – 21 с.
4. Goncourt Edmond de Les Frères Zemganno / Edmond de Goncourt. – Paris : Éditions Charpentier, 1879. – 373 p.
6. Goncourt Edmond de La Fille Élisabeth / Edmond de Goncourt. – Paris : Éditions Sillage, 2012. – 158 p.
7. Goncourt E. et J. Soeur Philomène / Edmond et Jules de Goncourt. – Paris : Charpentier, 1904. – 310 p.
8. Goncourt E. et J. Chérie / Edmond et Jules de Goncourt. – Paris : Gallica, 1884. – 212 p.
9. Goncourt E. Et J. La femme au dix-huitième siècle / Edmond et Jules de. – Paris : Charpentier, 1878. – 534 p.
10. Goncourt Edmond de La Faustin / Edmond de Goncourt. – Paris : Charpentier, 1882. – 343 p.
11. Goncourt E. et J. Préfaces et manifestes littéraires / Edmond et Jules de Goncourt. – Paris : Charpentier, 1888. – 47 p.
12. Goncourt E. et J. Madame Gervaisais / Edmond et Jules de Goncourt. – Paris : G. Charpentier et Cie, 1889. – 414 p.
13. Ricatte R. La création romanesque chez les Goncourt / R. Ricatte. – Paris, 1953. – P. 249.
14. Thaler D. Étude de trois romans des frères Goncourt : Soeur Philomène, Germinie Lacerteux, La Fille Elisabeth / Danielle Thaler. – Ottawa, 1981. – 792 p.

ЗИНАИДА ТАРАН

ДИНАМИКА ОБРАЗА ЖЕНЩИНЫ В ТВОРЧЕСТВЕ ЭДМОНА И ЖЮЛЯ ГОНКУРОВ

В статье рассматривается динамика образа женщины в творчестве братьев Эдмона и Жюль Гонкуров. Обращение писателей к теме женской судьбы вызвано интересом к тяжелому положению женщины в буржуазном обществе XIX века. Изображая жизнь женщин разного социального положения, авторы исследуют причины бесправности и нереализованности женщины, детально изучают влияние среды на ее характер, поведение, желания. В статье отмечены элементы реализма (типичность образов женщин из разных социальных кругов – высших и низших, достоверность изображения, аналитичность и др.), натурализма (связь героинь с их средой, натуралистические детали и подробности, влияние среды, психофизиологический аспект в изображении характеров женщин и др.), импрессионизма (динамические портреты, эскизные описания, метод «картин» и др.). Гонкуровские героини – это утверждавшийся в художественной литературе тип женщины трагической судьбы, которой так и не удается достичь гармонии между личным женским счастьем и общественными обязанностями. Разрабатывая женскую тему в своих романах, авторы пытались проникнуть в глубины общества и при-

влекать внимание к бесправному положению женщины в социуме. В статье рассматриваются романы Э. и Ж. Гонкуров от раннего до позднего периода творчества (после смерти Жюль, когда Эдмон открыл новые рубежи романного жанра, значительно расширив возможности повествования и обогатив его собственными стилевыми находками).

Ключевые слова: Эдмон и Жюль Гонкуры, роман, реализм, натурализм, импрессионизм, образ женщины, стиль.

ZINAYIDA TARAN

THE DYNAMICS OF THE IMAGE OF A WOMAN IN THE WORKS
OF EDMOND AND JULES GONCOURT

The article discusses the dynamics of the image of a woman in the literary works of the Goncourt brothers. The appeal of the writers to the theme of women's fate is caused by interest to the hardship of women in the bourgeois society of the XIX century. Portraying the lives of women of different social position, the authors research into the causes of lack of women's rights and implementation, studying in detail the influence of the surroundings on their personalities, behavior and desires. The article marks the elements of realism (the typical characters of women of heterogeneous social circles, the depiction integrity, analyticity, etc.), naturalism (the relationship of the female characters with their surroundings, naturalistic details, milieu influences, psychophysiological aspect in depicting female characters, etc.), impressionism (dynamic portraits, sketchy descriptions, the picture method, etc.). Goncourt heroine is an establishing in the fiction type of a woman with tragic fate who does not manage to achieve harmony between women's personal happiness and public responsibilities. Developing the female theme in their novels, the authors attempted to penetrate into the depths of society and to draw attention to the powerless position of women in society. The article examines the novels of Goncourt brothers from the earliest to the latest period of literary work (after Jule's death, when Edmond discovered new borders of the genre, significantly expanding the possibilities of storytelling and enriching in with his own style finds).

Key words: Edmond and Jules Goncourt, novel, realism, naturalism, impressionism, image of a woman, style.

Одержано 15.03.2016 р.